

ННІ лісового і садово-паркового господарства

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

ландшафтної архітектури та фітодизайну

_____ **Олена КОЛЕСНІЧЕНКО**

«__» _____ 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему Проектні пропозиції щодо ландшафтно-планувальної організації

території парку культури та відпочинку «Паперовиків» у м. Малин,

Коростенський р-н, Житомирська обл.

Спеціальність 206 – «Садово-паркове господарство»

Гарант освітньої програми

_____ **Олеся ПІХАЛО**
(науковий ступінь та вчене звання) (підпис) (ПІБ)

Керівник кваліфікаційної роботи бакалавра

_____ **Олена КОЛЕСНІЧЕНКО**
(науковий ступінь та вчене звання) (підпис) (ПІБ)

Виконала

_____ **Ярослава ТИЩЕНКО**
(підпис)

КИЇВ – 2025

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

ННІ лісового і садово-паркового господарства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

ландшафтної архітектури та фітодизайну

(назва кафедри)

д.б.н., професор _____

Олена КОЛЕСНІЧЕНКО

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(ПБ)

“ ___ ” _____ 2024 р.

З А В Д А Н Н Я

кваліфікаційної роботи бакалавра студентці

Тищенко Ярослави Юрїївни

Спеціальність 206 Садово-паркове господарство

(код і назва)

Спеціальність 206 – «Садово-паркове господарство»

Тема кваліфікаційної роботи бакалавра **Проектні пропозиції щодо ландшафтно-планувальної організації території парку культури та відпочинку «Паперовиків» у м. Малин, Коростенський р-н, Житомирська обл.**

затверджена наказом ректора НУБіП України від “ ___ ” 2024 р. № ___ «__»

Термін подання завершеної роботи на кафедру _____

(рік, місяць, число)

- Вихідні дані до кваліфікаційної роботи бакалавра:
- письмові джерела інформації, інтернет-джерела.
- Перелік питань, які потрібно розробити:

1. Проаналізувати сучасні принципи організації території парків культури та відпочинку країн Європи, Азії та США
2. Передпроектний аналіз території парку «Паперовиків»: натурне обстеження та аналіз озеленення
3. Провести комплексний аналіз сучасного стану території парку «Паперовиків»: стан озеленення, дорожньо-стежкової системи та МАФів
4. Розробити пропозиції трансформації паркового простору

Дата видачі завдання _____

Керівник бакалаврської кваліфікаційної роботи _____ Олена КОЛЕСНІЧЕНКО

Завдання прийняла до виконання _____

Ярослава ТИЩЕНКО

РЕФЕРАТ

Структура роботи

Бакалаврська кваліфікаційна робота на тему: «Проектні пропозиції щодо ландшафтно-планувальної організації території парку культури та відпочинку «Паперовиків» у м. Малин, Коростенський р-н, Житомирська обл.» викладена на 54 сторінках та складається зі вступу, 4 розділів, висновків та списку використаних джерел. Вона доповнена 3 таблицями та 25 рисунками. Список використаних джерел налічує 53 одиниць.

Мета дослідження

Метою даної роботи є розроблення проектних пропозицій з ландшафтно-планувальної організації території парку «Паперовиків» у м. Малин, Коростенського району, Житомирської області.

Об'єкт дослідження: центральна частина парку «Паперовиків».

Предмет дослідження: методи та прийоми ландшафтно-планувальної організації території парку, з урахуванням його історико-культурних та природно-ландшафтних особливостей та потреб населення.

Методи дослідження. У процесі роботи застосовувалися такі методи: загальнонаукові (описові, аналітичні, систематизація, узагальнення), емпіричні (спостереження, вимірювання) та спеціальні (моніторингові, візуальні із застосуванням ландшафтної графіки та програмних графічних редакторів ArchiCAD 27, Realtime Landscaping Architect 2018).

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІЙ ПАРКІВ КУЛЬТУРИ ТА ВІДПОЧИНКУ	9
1.1. Парки Європи	9
1.2. Парки Азії	11
1.3. Парки США	14
Висновки до Розділу 1	15
РОЗДІЛ 2. ПЕРЕДПРОЕКТНЕ ВИВЧЕННЯ ТЕРИТОРІЇ ДОСЛІДНОГО ОБ'ЄКТУ	17
2.1. Місце розташування території проектування	17
2.2. Ґрунтово-кліматичні умови	19
2.3. Натурне обстеження території парку	21
Висновки до Розділу 2.....	26
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТЕРИТОРІЇ ПАРКУ КУЛЬТУРИ ТА ВІДПОЧИНКУ «ПАПЕРОВИКІВ»	28
3.1. Аналіз сучасного стану насаджень дослідного об'єкт.....	28
3.2. Аналіз стану дорожньо-стежкової мережі території парку	29
3.3. Аналіз стану малих архітектурних форм території парку	30
Висновки до Розділу 3.....	32
РОЗДІЛ 4. ПРОЄКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ ЛАНДШАФТНО- ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІЇ ПАРКУ КУЛЬТУРИ ТА ВІДПОЧИНКУ «ПАПЕРОВИКІВ»	33
4.1. Загальна концепція ландшафтно-планувальної організації території парку.....	33
4.2. Трансформація функціонального зонування території парку	37
4.3. Оптимізація видового складу насаджень території парку	39
ВИСНОВКИ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	45

ДОДАТКИ.....51

ВСТУП

Парки культури та відпочинку відіграють важливу роль у формуванні гармонійного міського середовища, виступаючи місцем зустрічі природи та людини, відпочинку й культурного збагачення. У часи, коли ми живемо у постійному русі, а міські простори позбавляються емоційної насиченості, саме такі парки забезпечують містянам необхідний простір для відновлення, спілкування та усамітнення.

У сучасному соціальному контексті парки культури та відпочинку набувають нових функціональних і смислових значень. Це вже не лише зони для прогулянок або дозвілля, а багатофункціональні простори, де поєднуються збереження природних елементів, естетична довершеність екологічна збалансованість та різноманітна інфраструктура для активного та пасивного відпочинку. Зі зміною підходів до міського планування, зростанням екологічної свідомості та потреби у розвитку сталих громад посилилась і роль таких об'єктів у міському середовищі.

Реконструкція існуючих парків або створення нових вимагає розгляду не лише просторових та планувальних властивостей простору, а й символічного та культурного навантаження, яке вони несуть. У такому розумінні парки - не лише є місцем для відпочинку, а й простором, де люди відчують свою єдність з природою та сучасною міською культурою.

Актуальність. Парк культури та відпочинку «Паперовиків» у місті Малин має історичну та культурну цінність, але на сьогодні потребує оновлення просторової структури з урахуванням сучасних вимог до благоустрою та потреб громади. Саме тому розроблення проектних пропозицій щодо ландшафтно-планувальної організації даної території є актуальним завданням.

Мета роботи: розроблення проектних пропозицій з ландшафтно-планувальної організації території парку «Паперовиків» у м. Малин.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати сучасні принципи організації території парків культури та відпочинку країн Європи, Азії та США

2. Передпроектний аналіз території парку «Паперовиків»: натурне обстеження та аналіз озеленення
3. Провести комплексний аналіз сучасного стану території парку «Паперовиків»: стан озеленення, дорожньо-стежкової системи та МАФів
4. Розробити пропозиції трансформації паркового простору

Об'єкт дослідження: центральна частина парку «Паперовиків».

Предметом дослідження є методи та прийоми ландшафтно-планувальної організації території парку, з урахуванням його історико-культурних та природно-ландшафтних особливостей та потреб населення.

Методи дослідження. У процесі роботи застосовувалися такі методи: загальнонаукові (описові, аналітичні, систематизація, узагальнення), емпіричні (спостереження, вимірювання) та спеціальні (моніторингові, візуальні із застосуванням ландшафтної графіки та програмних графічних редакторів ArchiCAD 27, Realtime Landscaping Architect 2018).

Структура і обсяг роботи. Бакалаврська кваліфікаційна робота складається із текстової та графічної частини. Текстова частина викладена на 54 сторінках комп'ютерного тексту, складається із вступу, 4 розділів, висновку, списку використаних джерел, 24 ілюстрації та 3 таблиць.

СУЧАСНІ ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІЙ ПАРКІВ КУЛЬТУРИ ТА ВІДПОЧИНКУ

1.1. Парки Європи

Приміські парки в європейських містах мають особливе значення – їхній вплив відчувається не лише в межах самих територій, а й далеко за їхніми межами. Вони приносять користь усім містянам, навіть тим, хто не відвідує парки регулярно, завдяки своїм природним властивостям, що позитивно впливають на загальний стан міського середовища [3].

Такі парки надають місту цілий спектр екосистемних послуг:

1. Регуляторні послуги – особливо актуальні в умовах зміни клімату. Приміські парки допомагають очищати повітря, поглинати вуглекислий газ, знижувати температуру, регулювати мікроклімат і навіть зменшувати рівень шуму та світлове забруднення в навколишніх районах [1].
2. Допоміжні послуги – полягають у підтримці природного балансу. Для цього важливо зберігати якомога більше відкритих, “дихаючих” зелених площ, які мають високу природну цінність, хорошу водопроникність ґрунтів та різноманіття видів рослин і тварин [1].
3. Культурні послуги – охоплюють соціальні та емоційні потреби людей. Приміські парки стають місцем для занять спортом, прогулянок, спілкування з природою, проведення культурних заходів, навчання дітей і дорослих. Вони позитивно впливають на психічне, емоційне та фізичне здоров’я, сприяючи гармонії у повсякденному житті [1].

Щоб усі ці функції зберігались і розвивались, важливо правильно підходити до планування таких територій. Один із найефективніших методів – зонування, тобто поділ парку на окремі зони, кожна з яких має своє призначення, особливості та правила використання. Завдяки цьому можна краще враховувати природні цінності території, потреби місцевої громади та завдання збереження довкілля [6].

Просторове зонування дозволяє гармонійно поєднувати зони активного відпочинку, охоронювані природні ділянки, рекреаційні простори та місця для екопросвіти. Такий підхід допомагає створити збалансований парк, що буде корисним як для людей, так і для природи [3].

Рекомендації щодо напрямів планування території:

- Організація території з урахуванням збереження біорізноманіття та природного балансу [1];
- Розвиток культурних функцій парку та сприяння активному використанню простору громадою [1];
- Покращення мобільності та доступності як всередині парку, так і на межі з міською забудовою [1].

Щоб приміські парки ефективно виконували свої екологічні функції, вони повинні бути правильно спроектовані з урахуванням біорізноманіття та природного балансу. Такі парки мають забезпечувати важливі екосистемні послуги – очищення повітря, поглинання вуглецю, регуляцію температури, захист від шуму, затоплень тощо [2].

Приміські парки відіграють важливу роль у забезпеченні так званих культурних послуг. Вони стають простором для активного відпочинку на природі, занять спортом, екологічної освіти та збереження історико-культурної спадщини. Окрім цього, такі території дають людям можливість відчувати зв'язок із природою, що позитивно впливає на їхнє психічне, фізичне та емоційне здоров'я. Особливо це важливо для молоді, яка в умовах урбанізованого життя дедалі більше стикається з так званим синдромом дефіциту природи [5].

Культурні активності в межах парків можна умовно поділити на три основні напрями:

- Відпочинок і дозвілля – передбачає облаштування привабливих відкритих територій із лісовими масивами та плавним рельєфом, які підходять для спокійного прогулянкового відпочинку [1];

- Спорт на природі – для активних користувачів, таких як бігуни або велосипедисти, бажаними є ділянки з пересіченим рельєфом, лісовими схилами та природними перешкодами [1];
- Екологічна освіта – найкраще розвивається в зонах з багатим біорізноманіттям, незвичайними формами ландшафту та геологічними об'єктами. Такі місця є особливо цінними для екскурсій, дослідницької діяльності та навчання просто неба [1].

Важливо враховувати візуальні якості парку: привабливі краєвиди, цікаві точки огляду та мозаїчність ландшафтів з різними типами рослинності (наприклад, чергування хвойних та листяних дерев) допомагають урізноманітнити простір і зробити його більш живим та привабливим [6].

Також необхідно передбачити належну інфраструктуру для комфортного прийому відвідувачів. Це можуть бути:

- Основні зручності – парковки, громадські вбиральні, інформаційні центри [3].
- Освітні елементи – навчальні стежки, природничі класи, міні-ферми, місця для проведення майстер-класів та шкільних занять [3].
- Рекреаційні об'єкти – пункти прокату спорядження, зони для пікніків, дитячі майданчики, кінні клуби або невеликі кафе й ресторани [3]

1.2. Парки Азії

Азійські парки культури та відпочинку вирізняються унікальним підходом до ландшафтного дизайну, де традиційні естетичні цінності тісно переплітаються із сучасними урбаністичними потребами. У багатьох країнах Азії, зокрема в Японії, Китаї, Південній Кореї, Сінгапурі та Індії, парки виконують не лише рекреаційну функцію, але є просторами для духовного відновлення, медитації, взаємодії з природою та збереження культурної спадщини [15].

Однією з особливостей азійських парків є прагнення до гармонії між людиною і природою. Це виявляється у ретельно продуманому ландшафті зі звивистими стежками, штучними водоймами, кам'яними композиціями, пагодами, чайними павільйонами та особливою увагою до сезонної зміни рослинності. Такі елементи створюють умови для споглядання, внутрішнього спокою та гармонії [11].

У країнах із високою щільністю населення, як-от Японія чи Китай, міські парки часто розташовуються в центрі мегаполісів і виконують важливу екологічну функцію – покращення мікроклімату, зниження рівня шуму та очищення повітря. Крім того, вони стають місцем для проведення культурних фестивалів, занять тай-чи, групових тренувань, що підсилює їхнє соціальне значення [9].

У Сінгапурі міські парки є частиною національної стратегії «міста-саду», де озеленення інтегрується в кожен етап міського планування. Наприклад, парк Gardens by the Bay (рис. 1.1) – це приклад поєднання інноваційних технологій, ландшафтної архітектури та сталого розвитку [8].

Рис. 1.1. Парк

Gardens by the Bay, Сінгапур [9]

У Південній Кореї парки активно використовуються для реабілітації колишніх промислових або військових територій. Наприклад, парк Seoulo 7017 у Сеулі (рис.

1.2) – це перетворений естакадний шлях, що став пішохідною зеленою алеєю з різноманітними рослинами та зонами відпочинку [10].

Рис.1.2. Парк Seoulo 7017, Сеул[12]

Китайські

парки часто поєднують історичні пам'ятки та природні елементи, відображаючи принципи традиційного китайського садівництва – зіставлення відкритих і закритих просторів, тіней і світла, скель і води. Прикладом є парк Іхеюань (Літній палац) у Пекіні (рис. 1.3), який служить не лише як місце відпочинку, але і як музей просто неба [14].

Рис. 1.3. Парк Іхеюань (Літній палац), Пекін [16]

Парки Азії демонструють інтеграцію природи, культури та технологій, створюючи багатофункціональні простори, що задовольняють потреби сучасного міського населення [9].

1.3. Парки США

Система парків у Сполучених Штатах Америки є однією з найрозвиненіших у світі та має великий вплив на формування принципів організації територій для масового дозвілля. Парки в США розглядаються не лише як елементи міського озеленення, а як цілісні просторові структури, що поєднують рекреаційні, екологічні, соціальні та культурні функції [21].

Американські міські парки вирізняються високим рівнем організації, широким спектром послуг та різноманітністю функціональних зон. Вони часто мають чіткий поділ на зони активного та пасивного відпочинку, спортивні комплекси, культурні об'єкти, природоохоронні території, а також простори для масових заходів. При цьому велика увага приділяється доступності – парки проектуються з урахуванням потреб усіх груп населення, включаючи людей з обмеженими можливостями [19].

Одним із найвідоміших прикладів є Центральний парк у Нью-Йорку (рис.1.4), створений у ХІХ столітті Фредеріком Лоу Олмстедом та Калвертом Воксом. Він став прототипом для створення багатьох інших парків у США та за їх межами. Основним принципом була ідея природного ландшафту в центрі мегаполіса, що дає змогу містянам відчувати єдність із природою [17].

Рис.1.4. Центральний парк, Нью-Йорк [18]

Інший важливий приклад – Millennium Park у Чикаго (рис.1.5), створений

на початку XXI століття як зразок сучасного мультифункціонального простору. Тут поєднано інноваційну архітектуру, відкриті мистецькі простори, концертні майданчики, інтерактивні фонтани та зони для відпочинку. Такий підхід демонструє нову тенденцію - перетворення парків на культурні хаби, що стимулюють соціальну активність і формують унікальний міський ландшафт [19].

Рис. 1.5. Millennium Park, Чикаго [19]

У США також активно розвивається концепція «зелених коридорів», що поєднують між собою парки, сквери, набережні та природні зони в єдину екологічну мережу. Це дозволяє створити безперервне середовище для пересування пішоходів і велосипедистів, а також сприяє збереженню біорізноманіття [21].

В свою чергу, парки США вирізняються системним підходом до планування, інтеграцією сучасних технологій, орієнтацією на сталий розвиток та максимальну доступність для населення [20].

Висновки до Розділу 1

Сучасні парки в різних куточках світу виконують не лише рекреаційну функцію, а й є важливими для збереження біорізноманіття, покращення мікроклімату та взаємодії людини з природою.

Європейські парки орієнтуються на екосистемний підхід, гармонійно поєднуючи в собі рекреаційні та освітні функції. Основним акцентом слугують:

збереження природного балансу, забезпечення культурних та емоційних потреб відвідувачів.

Азійські парки вирізняються своїм унікальним поєднанням традицій та сучасності. Їхнім основним акцентом є досягнення гармонії між людиною та природою. Парки відіграють не тільки роль відпочинку, але є місцями для медитацій та духовного збагачення.

Американські парки, в свою чергу, мають високий рівень доступності та комплексну просторову організацію. Вони створюють багатофункціональні місці простори з урахуванням усіх потреб населення.

Загальною тенденцією цих парків є переосмислення ролі зелених зон як активного елемента міської структури, що формує сталий та екологічно збалансований простір для життя.

РОЗДІЛ 2

ПЕРЕДПРОЕКТНЕ ВИВЧЕННЯ ТЕРИТОРІЇ ДОСЛІДНОГО ОБ'ЄКТУ

2.1. Місце розташування території проектування

Парк культури та відпочинку «Паперовиків» (рис. 2.1) розташований у південно-західній частині міста Малин, на території мікрорайону Паперовиків. Район був сформований навколо одного з найважливіших підприємств міста – «Малинської паперової фабрики «WEIDMANN». Парк має зручне розташування для місцевих жителів, тому що безпосередньо прилягає до житлової забудови [22].

Рис. 2.1. Парк «Паперовиків», головний вхід та стенд (фото автора)

Парк був закладений у 50-х роках минулого століття місцевими працівниками фабрики, і є першою зеленою зоною у мікрорайоні. Створюючи парк, працівники прагнули забезпечити місце відпочинку та сімейного дозвілля для себе та жителів мікрорайону. На території до сьогоднішнього дня збереглися скульптури 1950–х років, що підтверджує його історичне та культурне значення для міста [26].

Загальна площа парку становить 11 га, що є найбільшим на даній частині міста. Також в центральній частині парку в 2018 році до дня міста встановили пам'ятник князю Малу. Скульптура створена з дерева та присвячена засновнику міста Малин [24].

На сьогодні Парк залишається важливим місцем для жителів міста [25]. На території парку функціонують різні зони активного та пасивного відпочинку (рис. 2.2), зокрема:

1. Дитячі ігрові майданчики – що використовується наймолодшими відвідувачами парку;
2. Вуличний тренажер – яким на даний час не так часто користується молодь;
3. Футбольне міні-поле – де зазвичай проводяться тренування як місцевої команди, так і бажаючих жителів міста;
4. Дитячий спортивний майданчик – має вигляд дитячого містечка з басейнами з шариками та батуту.

б

в

г

Рис. 2.2. Локації зон активного відпочинку: а) дитячі майданчики; б) вуличний тренажер; в) футбольне міні-поле, г) дитячий спортивний майданчик (фото автора)

Кав'ярня «Teritoria»

Сімейна кав'ярня «Smakolini»

Рис. 2.3. Об'єкти зони обслуговування (фото автора)

Об'єкти зони обслуговування, кав'ярні «Teritoria» та «Smakolini» побудовані відносно недавно, займають частину території парку. Парк «Паперовиків» продовжує розвивати себе як важливий соціокультурний осередок, що поєднує в собі історико-культурну атмосферу з потребами сучасного міського середовища [25].

2.2. Ґрунтово-кліматичні умови

Місто Малин має помірно-континентальний клімат і розташований у зоні Полісся. Для цієї території характерні тепле та вологе літо з м'якою зимою. Середньорічна температура становить $+6-7\text{ }^{\circ}\text{C}$. Середня температура найтеплішого місяця (липень) $+19\text{ }^{\circ}\text{C}$, найхолоднішого місяця (січень) до $-6\text{ }^{\circ}\text{C}$. Найнижча температура, яка була зареєстрована, сягала $-30\text{ }^{\circ}\text{C}$, найвища - перевищувала $+35\text{ }^{\circ}\text{C}$ [23].

Річна кількість опадів в середньому становить близько 600 мм. Найбільша кількість припадає на весняні та літні місяці, що позитивно впливає на вегетаційний період флори. Зазвичай опади у вигляді дощу, однак узимку спостерігається сніговий покрив, що є рівномірний, але не стійкий через часті відлиги в цілому він є достатнім для захисту ґрунту та кореневої системи рослин [25].

Кліматичні умови міста є сприятливими для вирощування рослин, характерних для зони мішаних лісів. Через часті коливання температур у зимовий період, при ландшафтному проектуванні, доцільно обирати стійкі сорти рослини до даної проблеми. Загалом клімат території є комфортним як для проживання, так і для розвитку рекреаційних зон [25].

Грунтові умови міста Малин характерні переважанням дерново-підзолистих глинисто-піщаних ґрунтів, з поширенням їх глевюватої та глеєвої відміни. Ці ґрунти мають легкий механічний склад, який забезпечує високу водопроникність та добру ерацію, проте обмежує затримання вологи. Внаслідок цього водний режим ґрунтів є не стійким, а органічні речовини, в свою чергу, швидко мінералізуються і вимиваються у нижчі горизонти ґрунту. Також ці ґрунти мають низький вміст гумусу та переважно кислу реакцію ґрунту через наявність в них сполук заліза та алюмінію [22].

У структурі ґрунту також трапляються ясно-сірі та сірі опідзолені ґрунти, дернові, лучні та болотні, що зрештою підвищує ґрунтову різноманітність. Для покращення якості ґрунту у місті застосовують вапнування та внесення органічних і мінеральних добрив, що є важливими аспектом у ландшафтному плануванні та створенні зелених зон на території [23].

На сьогодні стан ґрунту є дещо проблемним через поширення у ньому таких деградаційних процесів, як ерозія, ущільнення, засолення та закислення. Спостерігається також значне зниження вмісту гумусу, що негативно впливає на родючість та потребує систематичного відновлення ґрунтового шару. При реалізації проектів на місцевості слід враховувати дану проблему [24].

2.3. Натурне обстеження території парку

Натурне обстеження території парку «Паперовиків» було проведено за такими основними критеріями: стан зелених насаджень, МАФів, дорожньо-стежкової

системи, елементів благоустрою та балансу території. Нами розроблено опорний план території (рис. 2.4) та було складено баланс території (табл. 2.1). Загальна площа парку становить 11 га, з яких найбільшу частину займають зелені насадження – 70 % території. Дорожньо-стежкова мережа разом із будівлями та майданчиками займають однакову площу по 15%.

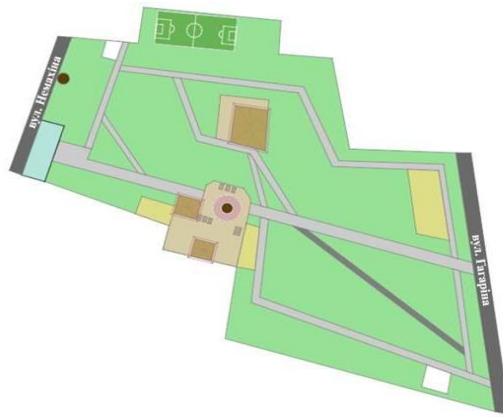

Рис. 2.4. Опорний план території Парку «Паперовиків» (розроблено автором)

Дорожньо-стежкова система є досить розвиненою, проте нерівномірною за якістю покриття та естетики. У парку наявні два типи покриттів: декоративна плитка та асфальтоване покриття. Асфальтована доріжка в парку одна, у задовільному стані через погане з'єднання покриттів і тріщини, тому рекомендовано її замінити на мощення тротуарною плиткою. На 2 ділянках доріжки зафіксовано її пошкодження. Потрібно відремонтувати.

Рис. 2.4. Дорожнє покриття: а) асфальтове, б) тротуарна плитка (фото автора)

Таблиця. 2.1

Баланс території Парку культури та відпочинку «Паперовиків»

№	БАЛАНС ТЕРИТОРІЇ	Площа	
		м2	%
I	Загальна площа	110000	100
II	Будівлі та майданчики	16500	15
III	Дороги та доріжки	16500	15
IV	Площа озеленення:	77000	70
	- дерева	45430	59
	- кущі	8470	11

На території парку «Паперовиків» встановлено низку малих архітектурних форм, що мають декоративне призначення (рис. 2.5).

Рис. 2.5. МАФи:

а)бесідка, б) водяна

арка, в) відкритий вогонь, д) вуличний кінотеатр (фото автора)

Серед найпоширеніших МАФів є лави (27 шт.), які в свою чергу виконані з дерева та металу та 2 лави навколо дерев зроблені з дерева. Біля зон обслуговування розташовані бесідка (рис. 2.5, а), столи з накриттям (8 шт) та лавки-гойдалки (6 шт).

Сучасні МАФ представлено водяною аркою (рис. 2.5, б), зоною вогнища (рис. 2.5, в) та вуличним кінотеатром (рис. 2.5, д). Більшість МАФів у хорошому стані, окрім окремих лав (рис. 2.6.) в східній частині парку, що потребують поточного ремонту.

Рис. 2.6. Пошкоджені лави (фото автора)

Також на території парку розташовані 2 дитячі зони, одна з яких біля кав'ярні «Teritoria» і є новим та сучасним ігровим комплексом, обладнаним безпечним гумовим покриттям. Інша зона розташована північно-східній частині парку і була влаштована ще на початку заснування парку, тому її стан є незадовільним і потребує заміни або оновлення стану.

У центральній та зоні обслуговування освітлення території парку відбувається 26 сучасними ліхтарями LED освітлення (рис. 2.7, а). В східній частині парку 8 ліхтарів старого зразку (рис. 2.7, б).

При обстеженні території парку було виявлено такі інженерні комунікації: трансформаторна підстанція (рис. 2.8, а), яка розташована у східній частині парку, електричний щиток (рис. 2.8, б) до якого відведено живлення до Сімейної кав'ярні «Smakolini» та 2 каналізаційні люки (рис. 2.8, в), що вказує на наявність підземної каналізаційної мережі.

Наявність цих об'єктів вказує на те, що в межах парку є локальна електрична розв'язка та підключення до мережі водовідведення і зливової каналізації.

а)

б)

Рис.2.7. Освітлення: а) нове освітлення, б) старе освітлення (фото автора)

А

Б

В

Рис. 2.8. Інженерні комунікації: а) трансформаторна підстанція, б) електричний щиток, в) каналізаційні люки (фото автора)

Основу озеленення парку становлять зрілі дерева та чагарники. Найпоширенішим видом дерев на території парку є дуб звичайний (*Quercus robur* L.), робінія псевдоакація (*Robinia pseudoacacia*) та тополя дельтолиста (*Populus deltoides* W.Bartam), вік деяких осередків досягає 100 років. Також присутніми є клен ясенелистий (*Acer negundo* L.) та клен звичайний (*Acer platanoides* L.) (наявні штаббові осередки, 5 шт), та деякі осередки клену червоного (*Acer rubrum*) (6 шт), вік порід є відносно однаковим до 50 років. При обстеженні були зафіксовані плодові дикі дерева: груша звичайна (*Pyrus communis* L.) та яблуня лісова (*Malus sylvestris* Mill.), вік обох порід 20 років.

З чагарників присутніми є бузок звичайний (*Syringa vulgaris* L.) та чубушник вінцевий (*Philadelphus coronarius* L.) у вигляді живоплоту, вік мають однаковий - 15

років. Також на території присутня Троянда багатоквіткова (*Rosa multiflora* Thunb.) у вигляді одиничних посадок. Є відносно недавні посадки хвойних кущів: ялівець козацький (*Juniperus sabina* L.), туя західна (*Thuja occidentalis* L.) та туя східна (*Thuja orientalis* L.) листяних кущів: пухироплідник калинолистий “Діабло” (*Physocarpus opulifolius* “Diablo”) та барбарис тунберга (*Berberis thunbergii*) і злакові рослини: міскантус китайський (*Miscanthus sinensis*) біля кав’ярні «Територія» (рис. 2.9) і мають чудовий стан. Загалом стан насаджень є задовільним, крім деяких дерев тополі дельтолистої (*Populus deltoides* W.Bartam) з наявним на ньому паразитування Омели звичайної (*Viscum alba* L.) та суховершинність.

Більш детальнішу інформації можна побачити у асортиментній відомості (додаток А.1.)

Рис. 2.9. Озеленення біля кав’ярні «Територія» (фото автора)

Провівши натурне обстеження, ми бачимо що краще облаштованими є центральна зона та зони обслуговування, що пов’язано з появою нових комерційних об’єктів. Східна територія парку є навпаки занедбаною і застарілою, доречним буде оновити стан МАФів та доріжок в тій частині парку.

Висновки до Розділу 2

У ході аналізу території Парку культури та відпочинку «Паперовиків» у місті Малин було встановлено, що об'єкт має значний потенціал для подальшого розвитку та покращення функціонального наповнення. Парк розташований у зручному місці для мешканців мікрорайону та має важливе історико-культурне значення, оскільки є найстарішою зеленою зоною району та зберігає елементи спадщини, закладеної ще у 1950-х роках.

Кліматичні та ґрунтові умови території є сприятливими для вирощування широкого спектра декоративних і лісових рослин, що дозволяє ефективно реалізовувати ландшафтні проєкти. Проте стан ґрунтів потребує заходів із покращення їхньої якості через наявні деградаційні процеси.

Натурне обстеження території засвідчило наявність розвиненої, проте нерівномірно підтримуваної інфраструктури. Центральна частина парку та зона обслуговування значно краще облаштовані завдяки оновленню покриттів, освітлення та появі сучасних МАФів. У той же час східна частина парку є менш доглянутою, має зношене покриття, застарілі малі архітектурні форми та потребує комплексного оновлення.

Аналіз озеленення показав високу різноманітність деревно-чагарникових насаджень. Основу складають зрілі листяні дерева віком до 100 років, що створюють сприятливе мікросередовище. Водночас частина дерев, особливо тополі, мають ознаки ураження паразитами та потребують санітарного догляду.

Таким чином, парк «Паперовиків» виконує важливу соціокультурну та екологічну функцію, однак потребує цілеспрямованої модернізації, особливо у східній частині. Це дозволить підвищити комфорт перебування відвідувачів, забезпечити сталий розвиток території та адаптувати її до сучасних потреб міського середовища.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТЕРИТОРІЇ ПАРКУ КУЛЬТУРИ ТА ВІДПОЧИНКУ «ПАПЕРОВИКІВ»

3.1. Аналіз сучасного стану насаджень дослідного об'єкту

На момент натурного обстеження території парку «Паперовиків» було виявлено, що значна частина насаджень парку перебуває у задовільному стані. Проте під час обстеження були виявлені ознаки ослаблення у деяких насадженнях, зокрема:

1. Паразитування омели звичайної (*Viscum album* L.) (рис. 3.1) на тополі дельтолистій (*Populus deltoides* W.Bartram), 16 шт;
2. Суховершинність дерев (рис. 3.2), 20 шт;

Рис. 3.1. Паразитування омели

Рис. 3.2. Суховершинність

В свою чергу омела звичайна (*Viscum alba* L.) є напівпаразитом, який оселяється на надземній частині дерева та витягує з нього воду та поживні речовини. Це значно послаблює життєздатність ураженого дерева та знижує стійкість рослини до зовнішніх факторів. Дереву уражені нею сповільнюються у рості та наявне передчасне скидання листя та сухості гілок. Омела поширюється дуже швидко, переважно через птахів, які переносять насіння з дерева на дерево [27].

Тому потрібно своєчасно проводити механічне видалення омели разом з ураженими гілками. Оскільки ризоїди цього напівпаразита можуть поширюватися у деревину на достатню відстань, обрізати потрібно з відступом від місця ураження. Для кращого результату потрібно обробити рану після обрізання садовим вапном, щоб прискорити загоєння і для попередження вторинних інфекцій [28].

Суховершинність зазвичай пов'язана з погіршенням стану кореневої системи, ущільненням ґрунту, механічними пошкодженнями стовбура дерев або гілок, а також наявністю на них грибкових хвороб. Цей стан проявляється у відмиранні верхівок та гілок, що поступово знижує декоративність дерев та біологічну стійкість [29].

Для боротьби з суховершинністю рекомендовано видалити сухі та уражені гілки із подальшим спостереженням за станом дерев. Також для більшого ефекту краще провести санітарну обрізку всієї крони та внести комплексні добрива для стимулювання росту і підвищення життєздатності насаджень [30].

Загальний стан насаджень є задовільним. Найбільш ураженими омелою були рослини на ділянках біля футбольного поля та проїжджої частини, тому для детальнішого опису інвентаризації насаджень було взято ці та прилеглі до них ділянки. Для цього я зробила інвентаризаційну відомість насаджень (табл. 3.1, дод. А).

3.2. Аналіз стану дорожньо-стежкової мережі території парку

Під час аналізу стану дорожньо-стежкової мережі було виявлено дві доріжки, які потребують капітального ремонту або повної заміни. Асфальтована доріжка була побудована ще під час первинного облаштування парку. У загальній ситуації парку має недоречний вигляд і є не естетично привабливою, так як інші доріжки мають декоративне покриття. Крім цього ця доріжка має значну кількість тріщин та відшарування поверхні покриття. При детальному обстеженні доріжок також було

виявлено доріжку з декоративним покриттям, яка внаслідок деформації покриття тріснула і розійшлася між елементами. Також було виявлення деякі просідання плит.

У зв'язку з невідповідністю асфальтованої доріжки загальному стилю парку та її незадовільним технічним станом, рекомендується її повна реконструкція із заміною асфальту на декоративну плитку (рис. 2.4). Заміна покриття передбачає проведення комплексу робіт, що включає демонтаж існуючого покриття та підготовку основи для нового. Після видалення старого покриття проводиться вирівнювання та ущільнення ґрунту для створення надійної основи при наступних етапах. Далі влаштовується піщано-гравійна подушка потрібної товщини, що забезпечує ефективний дренаж і стійкість покриття. На підготовлену основу вкладається своєчасно підготовлена тротуарна плитка, яка буде відповідати естетиці парку. Також виконується влаштування бордюрів для закріплення покриття і формування чітких меж доріжки.

Ділянки з тріщинами, розходженнями плит та просіданнями створює потенційну небезпеку для відвідувачів та негативно впливає на зовнішній вигляд парку. Тому доречним буде ремонт пошкоджених ділянок, що включає демонтаж тріснутих або просілих з подальшим вирівнюванням основи та усуненням причин деформації. Найбільшими проблемами в такому випадку бувають проблеми з дренажем або недостатнє ущільнення. Після підготовки основи на місця заміни вкладають нові плитки з дотриманням візерунку та формату існуючого покриття. На завершення: заповнення швів, ущільнення покриття та перевірка рівності укладки для забезпечення безпеки для відвідувачів

3.3. Аналіз стану малих архітектурних форм території парку

На території парку під час аналізу було виявлено, що значна кількість МАФів є новою, тоді як частина старих потребують капітального ремонту або повної заміни. Зокрема, східна зона парку, яка не так активно використовується відвідувачами, перебуває у занедбаному стані через відсутність належного догляду. У цій частині є

наявні несправні лавки, які доцільно повністю замінити на сучасні та зручні моделі (рис. 2.6). Також на цій території є дитячий майданчик який є застарілим і несправним, що становить потенційну небезпеку. Доречним буде демонтувати його, або провести повну реконструкцію з установленням безпечного обладнання, відповідно сучасним стандартам.

У парку система освітлення наразі обмежується центральною алеєю та зонами обслуговування, через що значна частину парку є не освітленою в нічний час. Це створює незручності для відвідувачів та може впливати на безпеку. Доречним буде влаштування додаткового освітлення там, де його наразі немає. Нові ліхтарі варто встановити біля дитячого майданчику та вздовж деяких доріжок, де освітлення немає.

Ремонт лавок (рис. 2.6) передбачає декілька послідовних заходів, для покращення естетичного вигляду та відновлення функціональності. Насамперед, доречним буде демонтаж лавок які мають критичні ушкодження та не підлягають відновленню, таких наявно 3 об'єкта. На їхньому місці потрібно встановити нові лавки, які будуть безпечними та відповідати стилістиці парку. Для лавок, які підлягають відновленню, виконується заміна зламаних елементів та оновлення зовнішнього стану, таких як фарбування. У разі потреби провести додаткове зміцнення основ, на яких розташовані лави [51].

Для ремонту дитячих майданчиків передбачається демонтаж пошкоджених елементів. На їхньому місці доречним буде встановити нові конструкції з безпечних матеріалів, що відповідають сучасним стандартам. Частково придатне обладнання підлягає заміні деталей, фарбуванню та укріпленню. Особливу увагу потрібно приділити покриттю під ігровою зоною. Безпечним буде встановлення гумового покриття, щоб зменшити ризики травм [51].

Висновки до Розділу 3

У результаті проведеного комплексного аналізу сучасного стану території парку «Паперовиків» було виявлено низку як позитивних, так і проблемних аспектів,

що потребують подальшого втручання з метою покращення функціональності, естетичної привабливості та безпеки простору.

Стан зелених насаджень загалом можна оцінити як задовільний. Проте фіксуються окремі осередки ослаблення дерев, зокрема через паразитування омели звичайної та суховершинність. Це свідчить про необхідність своєчасного проведення санітарних заходів – видалення уражених гілок, обрізка та обробка дерев, а також внесення добрив для стимуляції росту й покращення життєздатності насаджень.

Дорожньо-стежкова мережа парку частково знаходиться в незадовільному технічному стані. Виявлено асфальтовану доріжку, що не відповідає загальній стилістиці та має суттєві пошкодження, а також декоративні покриття, де спостерігаються просідання й розходження плит. Це створює ризики для безпеки відвідувачів і потребує комплексної реконструкції та поточного ремонту пошкоджених ділянок.

Малі архітектурні форми (МАФ) парку демонструють контрастний стан: частина елементів є новими й відповідає сучасним вимогам, тоді як інші потребують заміни або капітального ремонту. Особливо критичним є стан лавок та дитячого майданчика у східній зоні парку. Крім того, система освітлення охоплює лише частину території, що знижує рівень безпеки у вечірній час.

Таким чином, подальший розвиток та модернізація парку «Паперовиків» має бути спрямованим на поетапне вирішення виявлених проблем: оздоровлення насаджень, оновлення дорожньо-стежкової мережі, ремонт або заміну малих архітектурних форм, а також покращення освітлення. Ці заходи дозволять створити комфортне, безпечне та візуально привабливе середовище для мешканців та гостей міста.

РОЗДІЛ 4.

ПРОЄКТНІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ ЛАНДШАФТНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІЇ ПАРКУ КУЛЬТУРИ ТА ВІДПОЧИНКУ «ПАПЕРОВИКІВ»

4.1. Загальна концепція ландшафтно-планувальної організації території парку

Планувальна структура території парку «Паперовиків» у м. Малин поєднує в собі регулярний тип планування, що забезпечує чіткий та логічний розподіл простору. Основу планувальної схеми складає центральна алея, що сполучає між собою два основні входи та виконує функцію головної прогулянкової вісі. Від неї також розгалужуються другорядні доріжки, що забезпечують доступ до всіх зон та охоплюють весь периметр парку.

Вхідну систему парку забезпечують два головних входи та два другорядних. Головні входи (рис. 4.1) розташовані паралельно одна одній, що формує симетричне планування. Перший вхід виходить на вул. Гагаріна, другий – вул. Немахіна. Другорядні, в свою чергу, мають допоміжне значення: 1 – зі сторони футбольного поля, 2 – зі сторони вул. Гагаріна, але розміщений збоку.

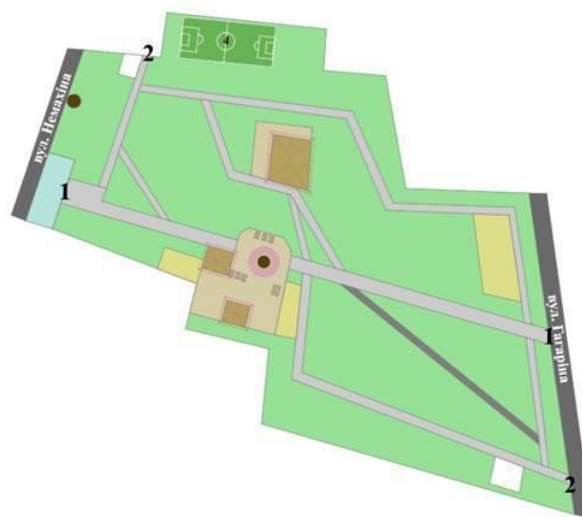

Рис. 4.1. Існуюча планувальна структура Парку «Паперовиків» у м. Малин: 1 – головні входи, 2 – другорядні входи (розроблено автором)

Ця структура забезпечує зручний транзитний рух відвідувачів, дозволяючи вільно пересуватися по всій території парку.

Для подальшого проектування було обрано центральну частину парку з прилеглими зонами, яка має найвищу активність у використанні та потребує функціонального оновлення. На першому етапі була складена схема об'ємно-просторової структури території (рис. 4.2.), яка дозволяє проаналізувати характер середовища та виявити співвідношення типів простору. Виявлено, що просторова структура складає:

1. 60 % – відкритий простір, до якого належать прогулянкова зона, площі для вільного перебування та місця для тимчасових подій
2. 33 % – напіввідкритий, переважно зони обслуговування, дитячий майданчик з частковим огородженням та простори з навісами
3. 7% – закритий, представлені функціонально обмеженими просторами, зокрема платною дитячою територією, футбольним міні-полем та вуличним тренажером.

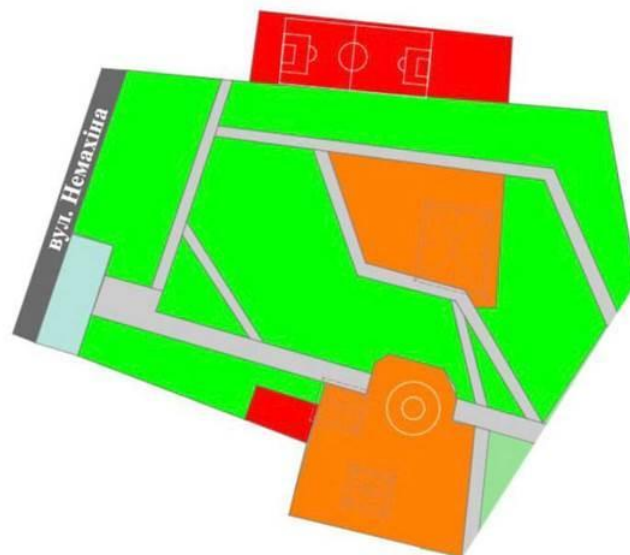

Рис. 4.2. Схема об'ємно-просторової структури центральної частини Парку «Паперовиків»: червоний колір – закритий простір, помаранчевий – напіввідкритий та зелений – відкритий (розроблено автором)

На основі проведеного комплексного натурального обстеження території та спостережень за відвідувачами було виділено сім функціональних зон (рис. 4.3.), які існують у межах центральної частини території парку.

Рис. 4.3. Схема існуючого функціонального зонування центральної частини Парку «Паперовиків» (розроблено автором)

Прогулянкова зона – займає найбільшу площу території парку. Охоплює мережу основних та другорядних алей, відкритті та прогулянкові простори. Забезпечує вільний доступ до всіх інших зон і виконує роль головної пішохідної зони парку.

Дитяча зона – має поділ на дві функціональні частини:

1. Закрита частина – платний дитячий майданчик із штучним покриттям, батутом, дитячою будівлею з кульками та гірками. Територія повністю огорожена, вхід здійснюється через контрольований пункт.

2. Напіввідкрита частина – вільний простір, огорожений низьким парканом із загальним входом. Облаштований гірками та гойдалками. Поверхня має безпечне гумове покриття

Зона активного відпочинку – спеціалізована закрита зона для фізичної активності, до складу якої входять футбольне міні-поле та вуличні тренажери. Територія обгороджена та має чітко визначений вхід.

Господарська зона – знаходиться на відкритій території та виконує обслуговуючу функцію. Основним елементом є санітарний блок(туалет). Розташовані зі сторони входу біля футбольного міні-поля.

Зона обслуговування – виконує важливу роль у створенні комфортного середовища для відпочинку та тривалого перебування відвідувачів у парку.

Основу простору складають напіввідкриті елементи: бесідка, столи з навісами та зона з відкритим вогнем. Зона розташована поруч з головною алеєю, що робить її зручною для швидкого доступу та обслуговування відвідувачів.

Видовищна зона – однією з композиційних домінант парку є скульптура князя Мала (рис. 4.4), розміщеної на цій зоні.

Рис. 4.4. Скульптура

князя Мала та озеленення навколо нього (фото автора)

Простір навколо неї сформований у вигляді ландшафтного рокарія, що робить його естетично привабливим. Зона має відкритий простір та виконує меморіальну функцію, що підкреслює значущість парку для культурного розвитку міста.

Паркувальна зона – розташована при одному з головних входів та виконує технічну і логістичну функцію, забезпечуючи зручне розміщення транспортних засобів відвідувачів.

Таким чином, у центральній частині парку облаштовані необхідні функціональні зони для забезпечення умов відпочинку різних верств населення, але на думку відвідувачів, не вистачає локацій для тихого відпочинку.

4.2. Трансформація функціонального зонування території парку

Виходячи із існуючого функціонального зонування та спостережень за поведінкою відвідувачів, було запропоновано окремих зон тихого відпочинку. Їх розташування передбачене у частинах парку з відносно відкритими просторами (рис. 4.5), віддаленими від активних потоків відвідувачів та основних транзитних маршрутів.

Рис. 4.5. Ділянки з відкритим простором (фото автора)

Локаційне розташування цих ділянок відображено на схемі запроєктованого функціонального зонування (рис. 4.6).

Наразі на території парку спостерігається дефіцит якісно облаштованих зон для усамітнення, неформального спілкування та короткочасного відпочинку. Пропоноване функціональне рішення покликане компенсувати цю нестачу шляхом створення повноцінних зон тихого відпочинку, що мають відповідну інфраструктуру та гармонійно інтегруються в існуюче середовище.

Рис. 4.6. Сема запроєктованого функціонального зонування центральної частини Парку «Паперовиків» (розроблено автором)

Ці зони будуть знаходитись у трьох локаціях, де природно сформувався відкритий простір із помірною тінню від наявних дерев. Площі ці зони матимуть: 1 – 1050 м², 2 – 1100 м², 3 – 1060 м². Зони включатимуть наступні елементи:

1. Лави з дерев'яними сидіннями та металевими опорами, розташовані по периметру зеленої зони – для можливості як усамітнення, так і соціального контакту. Матеріали підібрані таким чином, щоб відповідати загальній

стилістиці парку: темне фарбування металу та дерева у природному світло-коричневому тоні. Загальна кількість 12 шт, по 4 на кожній ділянці.

2. Стаціонарні комплекси зі столами та лавами – конструкції виконані з металевого каркасу та дерев'яних поверхонь у теплих відтінках натурального дерева. Такий вибір матеріалів забезпечує довговічність, стійкість до атмосферних впливів і підтримує загальну колористику парку. Комплекси зручно використовувати як для відпочинку, так і для організації пікніків чи дозвілля з дітьми. Загальна кількість 6 шт, по 2 на кожній ділянці.
3. Мобільні парасольки (навісні конструкції) – забезпечують захист від сонця або дощу. Парасольки гармонійно інтегровані в композицію, виконані у стриманому темному кольорі, що не перевантажує візуальне середовище. Їх конструкція дозволяє легко змінювати положення при потребі. Загальна кількість 6 шт, по 1 біля кожного стола на ділянці.
4. Покриття з тротуарної плитки – аналогічне тому, що використане в центральній частині парку. Візуальна цілісність між різними зонами створює єдину просторову композицію. Площа покриття буде займати: 1 – 1000м², 2 – 1050м², 3 – 1010м².
5. Озеленення і декоративні насадження – простір доповнено групами красивоквітучих кущів, багаторічників та декоративних злаків, які розміщуються по периметру та між зонами сидіння. Це створює природні перегородки й зменшує зоровий контакт між групами відвідувачів, сприяючи атмосфері спокою та приватності.
6. Локальне підсвічування – у вигляді сферичних наземних світильників підтримує безпечне користування зоною у вечірній час, не порушуючи при цьому загальну тишу і спокій, властиві цій частині парку.

Зона тихого відпочинку є необхідним функціональним компонентом паркового середовища, що враховує потреби різних вікових і соціальних груп. Вона також є композиційно та стилістично узгодженою з наявною інфраструктурою (рис.

4.7) – комплексами із столами та лавами біля зон обслуговування, природним ландшафтом та вже існуючими архітектурними елементами.

Рис.4.7. Наявний приклад оформлення зони тихого відпочинку (фото автора)

Її впровадження сприятиме підвищенню комфорту перебування в парку, дозволить урізноманітнити варіанти дозвілля й посприє формуванню ще більш гармонійного простору.

4.3. Оптимізація видового складу насаджень території парку

Для створення затишних зон тихого відпочинку було розроблено проекти озеленення (рис. 4.8), які передбачають використання красивоквітучих кущів, багаторічних квітів та злакових рослин. Таке поєднання рослинного матеріалу сприяє формуванню гармонійного середовища, що сприяє релаксації, спокою та відчуттю усамітнення. Озеленення таких ділянок спрямоване на забезпечення естетичної привабливості протягом усього сезону, а також на створення природного бар'єру від зовнішнього шуму та пилу. Розташування рослин враховує їх висоту,

текстуру листя та період цвітіння, щоб забезпечити безперервну декоративність і комфорт для відвідувачів.

Для реалізації таких проєктів можуть бути рекомендовані наступні види рослин:

Красивоквітучі кущі:

1. Гортензія волотиста (*Hydrangea paniculata*) – кущ із великими конусоподібними суцвіттями, які змінюють колір від білого до рожевого або зеленуватого, цвітіння триває з літа до осені. (по 6 шт на кожній ділянці, всього 18 шт)
2. Спірея японська (*Spiraea japonica*) – низькорослий кущ із дрібними квітами

3. Рис.4.8. Приклади

озеленення зон тихого відпочинку[55]

рожевого або пурпурного відтінку, що ідеально підходить для бордюрів і переднього плану. (по 3 шт на кожній ділянці, всього 9 шт)

Багаторічні квіти:

1. Ехінацея пурпурова (*Echinacea purpurea*) – рослина з яскравими пурпуровими або рожевими квітами з коричневими центрами, що приваблює бджіл і метеликів, цвітіння триває з червня по серпень. (по 4 шт на кожній ділянці, всього 12 шт)
2. Лаванда вузьколиста (*Lavandula angustifolia*) – компактна рослина з ароматними синіми або фіолетовими суцвіттями, що цвіте влітку та додає середземноморського шарму. (по 6 шт на кожній ділянці, всього 18 шт)

Злакові рослини:

1. Міскантус китайський (*Miscanthus sinensis*) – високі декоративні трави з пір’ястими суцвіттями, які додають рухливості та легкості композиції, особливо восени. (по 3 шт на кожній ділянці, всього 9 шт)
2. Ковила волосиста (*Stipa capillata*) – ніжні, пухнасті суцвіття, які надають легкості та текстури, цвітіння триває з літа до осені. (по 3 шт на кожній ділянці всього 9 шт)

Ці рослини можна комбінувати залежно від кліматичних умов та розміру ділянки, розміщуючи вищі кущі та злаки на задньому плані, а низькорослі квіти – ближче до доріжок. Додаткове використання декоративних елементів, таких як гравій чи освітлення у вигляді сферичних світильників, підсилює ефект спокою та створює затишну атмосферу, як показано на прикладних ілюстраціях. Такий підхід забезпечує не лише естетичну привабливість, а й екологічну користь, підтримуючи місцеву фауну та зменшуючи потребу в інтенсивному догляді.

Запропоноване оновлення центральної частини Парку «Паперовиків» у м. Малин ґрунтується на принципах раціонального використання території, візуальної збалансованості та створення умов для комфортного відпочинку всіх вікових груп відвідувачів. Проведений аналіз існуючого планування та функціонального зонування дозволив виявити актуальні проблеми – дисбаланс між активними та спокійними зонами відпочинку, недостатність інфраструктури для неформального перебування та обмежена гнучкість просторової організації.

Розроблені пропозиції трансформації паркового простору мають на меті усунення цих недоліків шляхом впровадження нових елементів благоустрою та створення зон тихого відпочинку. Їх гармонійне розміщення в межах планувальної структури парку реалізована з урахуванням наявного ландшафту, потоків відвідувачів та природного середовища. Особлива увага приділена естетиці та комфортному перебуванню в різний час доби, що досягається за рахунок використання якісних матеріалів, озеленення та освітлення.

Оптимізація видової структури насаджень із включенням красивоквітучих кущів, багаторічників і злаків сприяє не лише візуальній привабливості, але й екологічній стабільності території. Запропоновані рослини формують приємне середовище для відпочинку, створюють природні межі між зонами, зменшують вплив шуму та візуальних подразників.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що запропонована концепція оновлення парку спрямована на:

1. підвищення якості перебування відвідувачів шляхом збалансованого функціонального зонування;
2. розширення можливостей відпочинку та врахування інтересів різних вікових категорій відвідувачів;
3. збереження ландшафтної цілісності при впровадженні нових архітектурно-просторових рішень;
4. формування сучасного, комфортного й естетично гармонійного середовища.

Таким чином, оновлення центральної частини парку стане основою для комплексної трансформації всієї території, заклавши потенціал для подальшого розвитку та підвищення привабливості об'єкта в контексті міського простору.

ВИСНОВКИ

У процесі виконання дипломної роботи було проведено комплексне дослідження сучасного стану Парку культури та відпочинку «Паперовиків» у місті Малин, з урахуванням його історико-культурного значення, просторових характеристик, інфраструктури, озеленення та функціонального зонування. Проаналізовано зарубіжний досвід формування міських парків у Європі, Азії та Америці, що дозволило сформуванню обґрунтовану базу для розробки концепції оновлення центральної частини парку з урахуванням кращих міжнародних практик.

1. Встановлено, що парк «Паперовиків» має значний потенціал для розвитку як цілісного рекреаційного простору, важливого для мешканців міста з точки зору екології, дозвілля, історичної спадщини та формування комфортного міського середовища. Проведений аналіз сучасного стану виявив як позитивні аспекти, такі як збережена зелена структура та оновлені елементи благоустрою, так і низку проблем: локальні ураження зелених насаджень, зношені ділянки дорожньо-стежкової мережі, недостатній рівень освітлення та незадовільний стан частини малих архітектурних форм, особливо у східній зоні парку.

2. З метою оновлення центральної частини парку розроблено пропозиції, які ґрунтуються на принципах сталого розвитку, функціонального балансу, просторової гнучкості, візуальної привабливості та екологічної ефективності. та Враховуючи виявлених проблем розроблено пропозиції щодо Зокрема, запропоновано: оптимізацію функціонального зонування території парку через спорудження 3 локацій тихого відпочинку та підвищення рівня доступності для всіх категорій відвідувачів; модернізацію дорожньо-стежкової мережі із заміною пошкодженого асфальтового покриття на мощення тротуарною плиткою; замінити зношені лави на нові (3 шт); здійснити кронування дерев з метою видалення омели та сухих гілок; збільшення видового складу декоративних рослин впровадження зон тихого відпочинку; покращення освітлення території для безпечного, комфортного перебування відвідувачів у вечірній час.

3. Узагальнюючи результати дослідження, можна зробити висновок, що запропоновані рішення дозволяють не лише підвищити естетичну й функціональну якість середовища парку, але й забезпечити сталість його розвитку в умовах сучасного міського простору. Центральна частина парку, оновлена згідно з розробленою концепцією, може стати прикладом ефективної модернізації міських зелених зон, зберігаючи природну та культурну ідентичність території та водночас відповідаючи сучасним запитам громади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Parks for nature & people – planning, designing and managing periurban parks. Веб-сайт: URL: <https://www.europarc.org/europarc-toolkit-planning-design-and-management-of-periurban-parks/> (дата звернення 18.05.2025)

2. Periurban Parks; Parks for Nature & People. Веб-сайт: URL: https://www.europarc.org/wp-content/uploads/2021/12/Toolkit_Periurban-Parks_Planning-and-Managing_2021-compressed.pdf (дата звернення 18.05.2025)

3. Finnish National Urban Park (NUP) – tool for promoting biodiversity in urban areas. Веб-сайт: URL: <https://www.europarc.org/case-studies/finnish-national-urban-parks-nup-tool-for-promoting-biodiversity-in-urban-areas/> (дата звернення 18.05.2025)

4. SITXELL – Incorporation of the ecological values of natural spaces to urban and land planning. Веб-сайт: URL: <https://www.europarc.org/case-studies/sitxell-incorporation-ecological-values-natural-spaces-urban-land-planning/> (дата звернення 18.05.2025)

5. Restoration of 2 degraded areas on the Collserola Natural Park boundaries: improving nature and the quality of life of citizen. Веб-сайт: URL: <https://www.europarc.org/case-studies/recovery-of-2-degraded-areas-on-the-collserola-natural-park-boundaries-improving-nature-and-the-quality-of-life-of-citizens/> (дата звернення 18.05.2025)

6. Moving within the periurban park of the Arche de la Nature. Веб-сайт: URL: <https://www.europarc.org/case-studies/moving-within-the-periurban-park-of-the-arche-de-la-nature/> (дата звернення 18.05.2025)

7. Gardens by the Bay. Веб-сайт: URL: <https://www.gardensbythebay.com.sg> (дата звернення 18.05.2025)

8. World of Plants Веб-сайт: URL: <https://www.gardensbythebay.com.sg/en/things-to-do/attractions/world-of-plants.html> (дата звернення 18.05.2025)

9. Serene Garden Веб-сайт: URL:
<https://www.gardensbythebay.com.sg/en/things-to-do/attractions/serene-garden.html> (дата звернення 18.05.2025)
10. Bay East Garden Веб-сайт: URL:
<https://www.gardensbythebay.com.sg/en/things-to-do/attractions/bay-east-garden.html> (дата звернення 18.05.2025)
11. MVRDV – Seoulo 7017 Skygarden Веб-сайт: URL:
<https://www.mvrdv.com/projects/208/seoulo-7017-skygarden> (дата звернення 18.05.2025)
12. Seoulo 7017 Skygsrden Веб-сайт: URL: <https://landezine-award.com/seoulo-7017-skygarden/> (дата звернення 18.05.2025)
13. What Not to Miss at Beijing's Summer Palace, the Largest Royal Park in China. Веб-Сайт: URL: <https://www.cntraveler.com/stories/2013-05-20/china-summer-palace-secrets-royal-park-excursion> (дата звернення 18.05.2025)
14. Відпочинок по-імператорськи Літній Палац Іхеюань Веб-Сайт: URL: <https://otiumportal.com/vidpochynok-po-imperatorsky-litniy-palats-ikheiu> (дата звернення 18.05.2025)
15. Seoulo Performance: Seoulo 7017 skygarden, Seoul, South Korea by MVRDV. Веб-сайт: URL: https://www.architectural-review.com/buildings/seoulo-performance-seoulo-7017-skygarden-seoul-south-korea-by-mvrdv?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 18.05.2025)
16. Everything to know about Central Park, New York City. Веб-сайт: URL: <https://www.nationalgeographic.com/travel/article/everything-to-know-about-central-park> (дата звернення 18.05.2025)
17. Guide to Planning Urban Parks: Approach, Strategies, and Steps. Веб-сайт: URL: <https://www.whereisthenorth.com/article/guide-to-planning-urban-parks-approach-strategies-and-steps> (дата звернення 18.05.2025)
18. Project for Public Spaces. Веб-сайт: URL: <https://www.pps.org> (дата звернення 18.05.2025)

19. Millennium Park Fact Sheet. City of Chicago. Веб-сайт: URL: <https://www.chicago.gov> (дата звернення 18.05.2025)
20. About – Lurie Garden. Веб-сайт: URL: <https://www.lurigarden.org/about/> (дата звернення 18.05.2025)
21. Gardens of Millenium Parks Веб-сайт: URL: <https://millenniumparkfoundation.org/art-architecture/gardens-of-millennium-park/> (дата звернення 18.05.2025)
22. Малин міська територіальна громада. Малинський парк культури і відпочинку паперовиків. Веб-сайт: URL: <https://malyn-rada.gov.ua/catalog/parku-malyna-ta-miscya-rekreaciyi/malynskyy-park-kultury-i-vidpochynku-paperovykiv> (дата звернення 21.05.2025)
23. Путівник по місту Малин. Пам'ятки Малина. Веб-сайт: URL: <https://surl.li/fidxwv> (дата звернення 21.05.2025)
24. Malyn live. Малин туристичний. Веб-сайт: URL: <https://malyn-live.com/malyn/malyn-turystychnyy> (дата звернення 21.05.2025)
25. МАЛИНСЬКА МІСЬКА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА . Стратегія розвитку малинської міської громади до 2027р. PDF-файл. URL: https://malyn-rada.gov.ua/sites/default/files/photo/strategiya_malyn_13-01-2024.pdf (дата звернення 21.05.2025)
26. Соціально-економічний аналіз Малинської міської територіальної громади Житомирської області. PDF-файл. URL: https://malyn-rada.gov.ua/sites/default/files/photo/socialno-ekonomichnyy_analiz_malynskoyi_gromady.pdf (дата звернення 21.05.2025)
27. Бараннік В .О., Вергелес Ю.І., Рибалка І.О. (2010). Матрична модель прогнозу динаміки популяції омели білої у міському ландшафті // Наук.-техн. зб. Харківської національної академії міського господарства. Коммунальное хозяйство городов. Серія “Технічні науки й архітектура”, 93, С. 392-396.

28. Василенко І.Д., Філіпова Л.М., Фучило Я.Д. (2013). Боротьба з омелою на деревах тополі у зеленій зоні Білої Церкви. *Науковий вісник НЛТУ України*, 12, С. 31-38.
29. Вивчити причини масового всихання лісів. Обґрунтувати заходи по підвищенню їх стійкості: Звіт про НДР (заключний) / УкрНДІЛГА; № 121 ДР 01940012789. Харків, 1997. 283 с.
30. Рибалка І.О. (2016). Омела біла (*Viscum album* L.) у міському ландшафті: дослідження змін чисельності популяції у ретроспективі на перспективу. *Наукові основи збереження біотичної різноманітності*, 7(14), С. 2011-228.
31. Кравчук Г.І. Методи екологічних досліджень: фітоценотичні та соціологічні підходи. Навчально-методичний посібник / Г.І. Кравчук, О.О. Кравчук, Г.В. Мудрак, С.Л. Кушнір. Вінниця: ВНАУ, 2013. 114 с.
32. Марушевський Г.Б. Збереження біорізноманіття і створення екомережі: інформ. довід. / Г.Б. Марушевський, В.П. Мельничук, В.А. Костюшин В.А.; Wetlands International Black Sea Programme K., 2008. 168 с.
33. Жирнов А.Д., Пушкар В.В. Композиційні прийоми формування насаджень в ландшафтах міста.: [навч. посібник]. К.: ДАКККіМ, 2002. 60 с.
34. Кузнецов С. І., Левон Ф. М., Пушкар В. В. Асортимент дерев, кущів та ліан для озеленення в Україні. Київ: КОМПРИНТ, 2013. 256 с.
35. Сидоренко І. О., Міндер В. В. Методика добору деревних рослин для формування паркових насаджень в умовах складного рельєфу: [науково-методичні рекомендації]. К., 2017. 53 с.
36. Дідик В. В. Максим'юк Т. М. Естетика та композиція ландшафту. Проектування ландшафтних об'єктів: композиція та естетичні засади: навч. посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2012. 244 с.
37. Панченко Т. Ф. Ландшафтно-рекреаційне планування природно-заповідних територій : монографія / Т. Ф. Панченко. Київ : Логос, 2015. 176 с.

38. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць: Підручн. Львів: 2008. 456 с.
39. Прокопчук В.М., Матусяк М.В. (2017). Особливості проведення реконструкції зелених насаджень ботанічного саду «Поділля» ВНАУ. Збірник наукових праць. *Сільське господарство і лісівництво*, 6(1), С. 125-133.
40. Фомін І.О. Основи теорії містобудування. К: Наукова думка, 1994. 190 с.
41. Товстоляк Н.В. (2018). Видовий склад дендрофлори парку Б. Хмельницького м. Кривий Ріг. *Актуальні питання прикладної екології промислових регіонів*, 3, С. 82–85.
42. Тихонов В.И., Петренко В.Ф., Тихонов В.І., Садова В.А. Озеленення міст і селищ. Київ: Будівельник, 1990. 204 с.
43. Сисак В.О., Бармашина Л.М. (2013). Проблеми розвитку паркової системи в Україні. *Архітектурний вісник КНУБА*, 1, С. 200–212.
44. Сиплива Н.О. (2010). Деревні рослини парків-пам'яток садово-паркового мистецтва Вінницької області. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*, 147, С. 73–76.
45. Посацький Б.С. Основи урбаністики. Розпланування та забудова міст. Львів, 2001. 87 с.
46. Кондратюк С.М., Тарабін В.П., Бурда Р.І. Проблеми фітогієни та охорона навколишнього середовища. Промислова ботаніка. Зоологічний інститут АН СРСР, 1981. 7 с.
47. Глибовець В.Л., Костюк А.В. (2013). Роль ландшафтного дизайну у розвитку сучасного міста (на прикладі міста Києва). *Економічна та соціальна географія*, 2 (67), С. 223–232.
48. Білоус В.І. Садово-паркове мистецтво. Навчальний посібник. К.: Науковий світ, 2001. 300 с.

49. Ассортимент дерев, кущів та ліан для ландшафтного будівництва України. Кузнецов С.І., Кушнір А.І., Левон Ф.М., Пушкар В.В., Суханова О.А., Кузнецова М.С., Гончаренко Б.В. Київ : ЦП «КОМПРИНТ», 2020. 321 с.
50. Жирнов А.Д. Пушкар В.В. Композиційні прийоми формування насаджень у ландшафтах міста. Навчальний посібник. 2008. 60 с.
51. Жирнов А. Д. Будівництво і експлуатація садово-паркових об'єктів: Навч. посібник. Львів, 1999.
52. Пушкар В. В. Дизайн квітників: навчальний посібник / В. В. Пушкар, А. Д. Жирнов, О. К. Вільгельм-Швадчак. К.: ДАКККіМ, 2003. 92 с.
53. Рекомендації з реконструкції і відновлення декоративних насаджень/ А.І. Кушнір, О.А Суханова, І.О. Сидоренко, О.В. Піхало, О.М. Багацька. К.: Видавничий центр НАУ, 2006. 63 с.

ДОДАТКИ

Таблиця А.1.

Асортиментна відомість насаджень на території Парку культури та відпочинку «Паперовиків» у м. Малин, Коростенський р-н, Житомирська обл.

№ з/п	Назва виду		К-сть, шт
	Українська	Латинська	
Листяні дерева			
1	Дуб звичайний	<i>Quercus robur</i> L.	203
2	Робінія псевдоакація	<i>Robinia pseudoacacia</i>	34
3	Тополя дельтолиста	<i>Populus deltoides</i> W.Bartam	31
4	Клен ясенелистий	<i>Acer negundo</i> L.	153
5	Клен звичайний	<i>Acer platanoides</i> L.	121
6	Клен червоний	<i>Acer rubrum</i>	7
7	Груша звичайна	<i>Pyrus communis</i> L.	10
8	Яблуня лісова	<i>Malus sylvestris</i> Mill.	10
Листяні кущі			
9	Бузок звичайний	<i>Syringa vulgaris</i> L.	21
10	Чубушник вінцевий	<i>Philadelphus coronarius</i> L.	5
11	Троянда багатоквіткова	<i>Rosa multiflora</i> Thunb.	23
12	Пухироплідник калинолистий “Діабло”	<i>Physocarpus opulifolius</i> “Diablo”	6
13	Барбарис тунберга	<i>Berberis thunbergii</i>	4
Хвойні кущі та малі дерева			
14	Ялівець козацький	<i>Juniperus sabina</i> L.	12

15	Туя західна	<i>Thuja occidentalis</i> L.	30
16	Туя східна	<i>Thuja orientalis</i> L.	21
Злакові рослини			
17	Міскантус китайський	<i>Miscanthus sinensis</i>	3

Відомість інвентаризації насаджень центральної частини Парку Паперовиків міста Малин

Номер облікової ділянки	Вид насаджень (рядова, групова тощо...)	Порядковий номер запису дерев	Назва виду	Вік	Діаметр, см	Висота, м	К-сть, шт	Стан		
								добрий	задовільний	незадовільний
I	Г	1-15	Клен ясенелистий (<i>Acer negundo</i> L.)	10	20	8	15	10		5 (сухов.)
	Р	16-18	Тополя дельтолиста (<i>Populus deltoides</i> W.Bartam)	40	37	25	3			3 (омела)
	Р	19-21	Тополя дельтолиста (<i>Populus deltoides</i> W.Bartam)	40	37	25	3			3 (омела)
	Г	22-24	Дуб звичайний (<i>Quercus robur</i> L.)	50	30	27	3	2		1(сухов.)
II	С	25	Тополя дельтолиста (<i>Populus deltoides</i> W.Bartam)	40	37	25	1	1		
	Р	26-37	Клен ясенелистий (<i>Acer negundo</i> L.)	15	25	12	16	11		5 (сухов.)
	Г	38-45	Клен ясенелистий (<i>Acer negundo</i> L.)	8	10	6	8	8		
	Г	46-57	Клен ясенелистий (<i>Acer negundo</i> L.)	8	10	6	12	10		2(сухов.)
	Р	58-59	Клен ясенелистий (<i>Acer negundo</i> L.)	15	25	12	2			2(омела)
	Г	60-64	Дуб звичайний (<i>Quercus robur</i> L.)	45	25	20	4	2		2(омела)
Всього							67	44		23